

ΤΑ „ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ“ ΤΟΥ ΕΔΙΣΩΝ

Γενικά ο πολύς κόσμος πιστεύει πως ένας εφευρέτης είναι σάν ο αγαπημένος της Αρχόντισσας Φύσης, που μ' ευχαρίστηση του φανερώνει τα μυστικά της, και πως το μόνο που έχει να κάνει ο τυχερός αυτός είναι να παίρνει προνόμια και να τσεπώνει τιμές χωρίς να παραζαλίζεται στη δουλιά. Όσοι έχουν τέτλια ιδέα δε ξοδεύουνε μισή ώρα με τα «Ημερολόγια» του Θωμά Έδισων και θάναγνωρίσουν πως οι τόμοι αυτοί είν' ο τρανότερος φόρος που μπορούσε να γίνει στην ακόλαστη ενέργεια του μεγάλου εφευρέτη.

Τα βιβλία αυτά είναι πολλά, και τα πρωτάρχισε ο Έδισων όταν ξεκίνησε παιδί, δώ και καμιά σαρανταριά χρόνια. Από τότες σάν καλοσυνείδητος χρονογράφος ποτές δεν άμείλησε να τα κρατήσει με την ημερομηνία, και στέκονται σήμερα μνημείο της ενεργητικώτερης ζωής, που ως τα τώρα είδαμε. Είναι τόντις η θαυμαστότερη στον κόσμο σειρά βιβλίων και μια ματιά μόνο σ' αυτά φτάνει για να ξηγή την εχτίμηση του καθενός στον άνθρωπο, που δίχως άφελος είν' ο μεγαλύτερος εφευρέτης και της δικής μας κι όποιας θές άλλης εποχής.

Περιέχουν τα «Ημερολόγια» αυτά τα καθημερινά σημειώματα «ιδεών», που του κατέβαιναν έτσι αυτόματα, καθώς και τάποτελέσματα πειραμάτων, που γίνθηκαν σχετικά με δαύτες. Εύτως άμα κατέβαινε μια «ιδέα» στον Έδισων, άξιζε δεν άξιζε, μεταφερνόντανε στις σελίδες των «Ημερολογίων» για να δουλευτεί κατόπι πέρα πέρα και να φανερωθί έτσι η αληθινή της αξία.

Στά «Ημερολόγια» υπάρχουν και σκέδια μηχανών ζυγραφισμένα από τον ίδιο με μολύβι ή με μελάνι, έκθεσες για το κάθε πούγινε και σημειώματα και για τις πιο παραμικρές άκονη εφευρετικές σκέψεις, που πέρασαν από το νου του. Μαζί με όλ' αυτά υπάρχουν κ' οι κρίσεις του ίδιου για κάθε δική του ανακάλυψη, πούγινε μέσα στα τελευταία σαράντα ή περισσότερα χρόνια—γραμμένες όλες με την άψεγάδιαστη εκείνη καλλιγραφία, που είχε κάνει τόση εντύπωση τον καιρό που παιδί άκόμη ο Έδισων ήταν τηλεγράφης σε μια εταιρία στη Νέα Υόρκη.

Όλες οι σελίδες κάθε «Ημερολογίου» είναι χρονολογημένες κ' η χρονολογία μαρτυρημένη από τρεις μάρτυρες. Οι μάρτυρες αυτοί—σύντροφοι στη δουλιά της μέρας τις πιοτερες φορές—έχουν βαλμένα και τα μονογράμμά τους στο τέλος του κάθε σημαντικού παραγράφου καθώς κι άνάμεσα στα πολυάριθμα σκέδια λογής λογής μηχανών που στολίζουν τα βιβλία.

Ο σκοπός που ήθελε τους μαρτύρους αυτούς ήταν, άμα ήθελε βγή τυχόν καμιά δίκη στη μέση—και φύτρωναν τις πρώτες μέρες σά μανιτάρια—να μπορούν τα βιβλία να χρησιμεύουνε γι' άπόδειξη ενάντια στους παραβάτες των προνομίων του. Μ' αυτό τον τρόπο πολλές φορές άντιπλήρωσαν τον Έδισων για όλο τον κόπο που ξόδεψε γι αυτά, κ' ίσως να του γλύτωσαν χιλιάδες λίρες κόβοντας γλήγορα δίκες, που μπορούσαν άλλιώς να βαστάξουν εβδομάδες και μήνες.

Στάξισημειώτα αυτά βιβλία βλέπει κανείς με τη σειρά κολώνες από καταχωρισμένες έκθεσες, που είν' όλες καθαρογραμμένες κ' έχουν η καθεμιά στην άρχή τα γράμματα Ν. Γ. Τα γράμματα αυτά σημαίνουν «Όχι καλό» και δείχνουν πως δοκιμαστήκανε πέρα και πέρα οι ιδέες, όμως βρέθηκαν δίχως αξία. Είναι πολλοί που θά θαρρέψουν χασομέριο

αυτά τα «όχι καλό» καταχωρίσματα, όχι όμως κι ο Έδισων, που πριν λίγο καιρό διακήρυξε στον άρθρογράφο πως πιοτερα έμαθε ίσα με τώρα μέσα από τις φαινόμενες άποτυχίες του παρ' από τις μεγαλύτερες του επιτυχίες. Έπειτα υπάρχουνε και μακροσκέλοι καταλόγοι λογής λογής ούσιων, που πειραματίστηκε μ' αυτές τελειοποιώντας τις πολυάριθμες του εφευρέσεις, και πάλι σε πολλές θά δής επίσης τ'άτυχά του γράμματα Ν. Γ.

Σ' έναν τόμο των «Ημερολογίων» είν' ένας μακρύς κατάλογος των υλικών που δοκίμασε ο Έδισων σάν πολέμουσε να καταφέρει ένα τέλειο καρβουνόκουμπο για το τηλέφωνο. Η ιστορία είναι περασμένη λεπτομερώς και δείχνει το πως μνηών και μνηών άτυχες δοκιμές μπορούνε στο τέλος να στεφωθούνε με λαμπρή επιτυχία. Μόνο ύστερ' από δεκατριώ μνηών καθημερινά πειράματα, κάποιος καλότυχος περιστατικόάποκάλυψε στον εφευρέτη το καθ' αυτό υλικό που γύρευε για το περίφημό του τώρα «καρβουνόκουμπο» για το τηλέφωνο.

..

Μια νύχτα, ύστερ' από άλακερης μέρας άτυχες δοκιμές, μπαινόντας ο Έδισων στο γραφείο του βρίσκει πάνω στο τραπέζι μια λάμπα με πετρέλαιο, που κάπνιζε και είχε μαυρισμένη τη μια μπάντα του γυαλιού. Άντις να κατεβάση το φως, όπως θάκαναν οι ένενηντα ενιά στους ένενηντα ενιά ανθρώπους, ο Έδισων άθήσε κάτου και κοιτάζοντας το κάπνισμα της λάμπας συλλογιούνταν άκόμη για το καρβουνόκουμπο του. Έκει που κοιτάζε, σκέφτηκε μήπως του πετρελαίου ή καπνιά ήταν ίσα ίσα το πράμα που γύρευε.

Εύτως άμα έβγαλε τέτλια ιδέα, πετιέται όρθός, κατεβάζει το φως, βγάζει το γυαλί με τη βοήθεια του μαντιλιού του, το χώνει σε μια από τις φαρδείες του τσέπες και τρέχει σπίτι, για να πειραματιστή. Μόλις μπήκε στο δωμάτιό του, έβγαλε προσεχτικά το γυαλί απ' την τσέπη του κι άρχισε να ξη σιγά σιγά την καπνιά, πρώτ' από το κάτω μέρος.

Στο «Ημερολόγιο» υπάρχει μια καταγραφή που ξετάζει την ποιότητα της καπνιάς, που μ' αυτό τον τρόπο πάρθηκε απ' το κατώτερο μέρος του γυαλιού, και δίπλα τα γράμματα Ν. Γ. — «Πολύ γκαρδιωτικό». Άφου σταμάτησε λίγα για να κάνει την εξέταση αυτή ο Έδισων, ύστερ' άρχισε να ξη από άψηλότερα την καπνιά κι όσο πιο άπάνου προχωρούσε, τόσο και καλύτερευε η ποιότητα, ως που φτάνοντας στην κορυφή πέτυχε κείνο που κυνηγούσε πάνω από δεκατρείς μήνες—υλικό που μπορούσε να χρησιμεύει για ένα τέλειο καρβουνόκουμπο. Στο τέλος της καταγραφής αυτής στο «Ημερολόγιο» φαίνεται η μοναχή λέξη «Εύρηκα».

Το ύπόμνημα πάλι για την αναζήτηση από τον Έδισων υλικού, που θάδινε ικανοποιητικό πεταλόσχημο καρβουνό για τον ηλεκτρικό λύχτο, πιάνει πολλές σελίδες. Το «Ημερολόγιο» έχει έκθεση για το κάθε πείραμα πούγινε όσο βαστούσε η αναζήτηση της καθυστερούσας κ' έζον αυτό είναι και κολλημένα στις σελίδες μικρά κομματάκια του κάθε υλικού που δοκιμάστηκε.

Άναμειν σ' αυτά τα υλικά είναι λογισμ λογισμ κουρέλια και καννάκια βουτηγμένα σε χημικές διαλύσεις, διάφορες ποιότητες χαρτιά, άμέτρητα είδη ξύλα, φλούδες, λογής λογής—απ' έξω έξω ή από πιά μέσα και μαμμένες απ' τα δόντρα άλλες άναβαίνοντας ο χυμός κι άλλες κατεβαίνοντας—σταφύλια και καλαμποκού καλαμιά μαρμαρωμένα κατά πολλούς τρόπους. Σε συλλογή των τα καλαμιά

Έδισων, κοντολογούσε πιά η λύση της δυσκολίας και γι' αυτό δεν είναι παράξενο που βρίσκουμε πάλι σ' αυτό το υλικό τα γράμματα Ν. Γ. Άλλη μια. Δεν ήταν όμως άκριβός εκείνο που γύρευε, μόνο που βρίσκονταν στο σωστό δρόμο κ' έγνώριζε πως η Φύση παράδινε πιά το μυστικό.

Ύστερ' από πολλά πειράματα με καλάμια θυμήθηκε πως το Μπαμπού είν' από την ίδια οικογένεια, κ' έπειδής είχε ένα πολύ λεφτό μπαστουνάκι από μπαμπού της Μανίλλας, που του το είχαν δωρίσει και πολύ το έχτιμούσε, αποφάσισε να το θυσιάσει για χάρη της επιστήμης. Τόσπασε λοιπόν και δοκίμασε το ξύλο του για τον ηλεκτρικό λύχτο κ' ήταν αρκετά τυχερό για να γίνει αίτια να μπουν τα γράμματα Ν. Γ. (πολύ καλό) δίπλα στο μπαμπού της Μανίλλας.

Ο Έδισων όμως δε μπορούσε να μείνει ευχαριστημένος με το «πολύ καλό» κ' ύστερ' από λίγη σκέψη βάζει στο χέρι ένός από τους νέους που τότε βοηθούσαν (ατόμα—τόνομά του γράφεται στα «Ημερολόγια») 25000 δολάρια και τον στέλνει στην Κίνα με σκοπό να πιτύχη δείγματα κινέζικου μπαμπού—απ' το είδος που σκαλίζουν οι ντόπιοι—γιατι λογάρισε πως πρέπει ναβαι απ' ομοιόμορφη κι όμαλή ψίχα το είδος αυτό, για ναρχεται στο μαχαίρι του σκαλιστή, και το τέλειο ομοιόμορφο έπρεπε να πιτύχη, αν ήθελε το ηλεκτρικό του φως να μνη έχη ψεγάδι. Ο «Τόμ» έπήγε, προμηθεύτηκε απ' το επιθυμητό μπαμπού κ' έτσι τέλος ο Έδισων πέτυχε το ιδανικό καρβουνό που τόσα χρόνια ζητούσε.

(Από τ' Αγγλικά).

ΠΕΤΡΑΡΧΗΣ

Στο θάνατο της Λούρας

Σονέττο IV

Με παρατά, φεύγ' η ζωή· δε στέκει ούδε μίαν ώρα
Και το κατόπι βιαστικός ο θάνατος την παίρνει,
Τα τωρινά μου, τα παλιά κι' ό,τι μου μέλλει τώρα
Μαράζι και μαρτύριο καθένα τους μου φέρνει.

Και τα παλιά σάν θυμωθώ κι όταν τα νειά προσμένω
Μου σφίγγει ο πόνος την καρδιά κ' έδω κ' έκειθε θλίψη
Π' αληθινά τέτοια ζωή δεν ήθελ' υπομένω
Άν για το μαύρο μου κορμί καθ' έσπλαχνιά είχε λείψη

Ξαναγυρίζω στα παλιά που έλαμ' η καρδιά μου
Πο κάθε γλύκα και χαρά· μα ώμει από δώ κι άπάνω
Νάι φουρτουλιάζουν οι καιροί μέσα· το ταξίδεμά μου.

Θωρώ στο πόρτο τρικυμιά· το δόλιο καπετάνο
Π' άκούωμε· τα ξάρτια μου και τάρμπουρα σπασμένα
Κατ' έσας, ώμορφα φώτα μου, φώτα λαμπρά, σδυμένα!

ΓΑΗΣ ΠΙΑΝΝΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82

ΑΝΕΚΤΑΙ 3-5-11